

Dřevo ze zdravého lesa ve vašem obchodě

Zákazníci v českých obchodech nakupují nábytek, kuchyňské nástroje, zahradní náradí, latě, lišty či desky, hračky a desítky dalších výrobků ze dřeva. Ale dodávky suroviny za sebou často zanechávají velké ekologické škody. Navzdory poklesu exhalací zdravotní stav českých lesů zůstává špatný. Hlavní příčinou je intenzivní produkce: holosečné kácení či umělé smrkové monokultury.

Tisíce spotřebitelů nechtějí se zbožím nakupovat také devastaci krajiny. Hnutí DUHA proto provedlo podrobný dotazníkový průzkum, který zkoumal, jaká kritéria na dodavatele mají hlavní čeští obchodníci s dřevěnými výrobky. Výsledky shrnuje tento informační list.

Nezdravé hospodaření

Lesy pokrývají asi třetinu českého území. Ačkoli exhalace klesly, zdravotní stav lesních porostů pořád zůstává špatný. Koncem devadesátých let se dokonce opět začal poněkud zhoršovat [1]. Trend pokračoval také v roce 2004 [2].

Vláda proto v roce 2000 zadala několika desítkám odborníků z různých výzkumných ústavů sestavení zprávy o příčinách chřadnutí lesů. Experti dospěli k závěru: příčinou je špatné hospodaření [3].

Holosečné kácení degraduje půdu – na vykácených plochách se pod slunečním žářem rozkládají organické látky v zemi a déšť odtud odplavuje živiny. Výsadba jehličnanů mění chemické složení zeminy, protože opadávající jehlice ji okyselují. Odvážení veškerého dřeva z lesa zde ponechává jen malé množství živin. Nezbytné je proto šetrnější hospodaření:

- výsadba smíšených a listnatých stromů namísto umělých smrkových a borových monokultur;
- těžba po jednotlivých stromech nebo skupinách namísto velkoplošného, holosečného kácení;
- ponechávat na každý hektar několik stromů k zestárnutí a zetlení, aby zde zůstala alespoň část živin.

Devastace světových pralesů

Část dřevěných výrobků na českém trhu navíc nepochází od nás, nýbrž z kácení tropických či ruských pralesů. Bezohledná těžba zde ničí domov místních obyvatel. Lesy díky obrovské biologické rozmanitosti a bohatství přírodních zdrojů nabízejí živobytí velké části světové populace – jen v Asii v nich žije několik set milionů lidí [4]. Na řekách, které z pralesů vytékají, závisí místní zemědělství. Jsou útočištěm nebyvalého množství zvířat a rostlin, včetně

lidoopů, tygrů, tapírů a dalších ohrožených druhů.

Ale odhaduje se, že už jen asi 22 % plochy původních pralesů zůstalo ve víceméně původním, nenarušeném stavu [4]. Téměř polovina (46 %) světových lesů zmizela docela [4]. Nejdůležitější příčinou je dřevařský průmysl, který ekosystémy a domov místních lidí ničí dvojnásobem:

- přímou těžbou dřeva z původních pralesů;
- zakládáním monokulturních plantáží dřevin, kterým jsou často obětovány rozsáhlé plochy původních lesů.

Stále vážnější problém v posledních letech představuje ilegální těžba. Odhaduje se, že v brazilské Amazonii nezákonné kácení (jinými slovy krádeže) představuje 80 % poražených stromů; v Indonésii tvoří přes 70 % exportu dřeva a země tímto způsobem každoročně ztratí téměř 1,5 miliónu hektarů lesů, které měly zůstat stát [5]. Rozvojové země tak přicházejí o přírodní zdroje, peníze i kontrolu nad svým bohatstvím. Podle propočtů se do České republiky každoročně doveze asi 100 000 kubíků ilegálně vytěženého dřeva z tropů nebo Ruska: tedy řádově desítky tisíc stromů [6].

Zaručeně šetrné dřevo: FSC

Ale obchodníci mohou po svých dodavatelích požadovat, aby používali dřevo ze zdravě obhospodařovaných lesů.

Zárukou je mezinárodní standard šetrného lesnictví Forest Stewardship Council (FSC). Certifikát FSC s právem používat příslušné logo se uděluje majitelům lesů, kteří plní stanovená pravidla, a zboží vyráběnému z jejich dřeva. Zákazníci tedy mají záruku, že se zbožím nekupují nezdravé monokultury, holosečné kácení a další ekologické škody.

Pravidla se samozřejmě liší zemi od země. V České republice mimo jiné platí zákaz holosečné těžby nebo kácení podél vodních toků či pramenišť; v porostu také po vytěžení musí zůstat vždy několik stromů k zestárnutí a zetlení. Majitelé či správci lesů rovněž musí sázet místní druhy dřevin, tedy převážně smíšené a listnaté lesy. V tropických státech se zase musí vedle šetrného postupu těžby také respektovat požadavky původních obyvatel.

Výhodou FSC také je kontrola nad původem dřeva. V mnoha rozvojových zemích představuje prakticky jediný způsob, jak zaručit legálnost suroviny.

Logo užívané na výrobcích ze dřeva
vytěženého v lesích s certifikací
šetrného hospodaření FSC

Více o FSC se můžete dozvědět na webových stránkách české pobočky: www.czechfsc.cz.

Průzkum obchodníků

Hnutí DUHA proto během zimy a jara 2006 podniklo podrobný dotazníkový průzkum, který zkoumal, zda čeští prodejci dřevěných výrobků kontrolují původ své suroviny.

Obchodníci nesou odpovědnost za své zboží. Měli by ověřovat, zda svým zákazníkům nedodávají výrobky, za kterými zůstávají zbytečné ekologické škody. Hnutí DUHA chce spotřebitelům nabídnout informace o zboží a standardech jednotlivých firem. V průzkumu zkoumalo, zda:

- vyžadují po svých dodavatelích věrohodnou certifikaci, že dřevo pochází z odpovědného a šetrného lesního hospodaření;
- znají a kontrolují původ dřeva, například zda nepochází z nešetrné těžby v nejvzácnějších přírodních oblastech či z ilegálního kácení.

Dotazník byl rozeslán dvaceti velkým společnostem, jež na českém trhu operují. Hnutí DUHA odpovědi ohodnotilo podle jednotné sady bodů a seřadilo firmy do žebříčku. Některé výsledky ověřovalo dalším průzkumem v obchodech, u mezinárodních korporací je také srovnávalo s mateřskými společnostmi.

Výsledky

Nejlepší výsledky měly dvě firmy: Hornbach a Jysk. Obě nabízejí velký výběr výrobků s certifikací FSC. Plánují také další přechod svého sortimentu na šetrné dřevo. Bezprostředně za nimi následuje IKEA, jež rovněž patří k progresivním společnostem. FSC produkty v obchodech ale neoznačuje příslušným logem, takže je spotřebitelé nemohou odlišit a vybírat. Nebyla také schopna uvést, kolik FSC výrobků nabízí a/nebo jaký je podíl FSC na jejich výrobcích ze dřeva. Další několik firem začíná FSC zboží nabízet,

Přehledné výsledky průzkumu

Společnost	Hodnocení	Poznámka
Nejlepší na trhu		
Hornbach	😊😊	Prodává široký sortiment FSC výrobků. Společnost má vypracován plán k postupnému zvyšování podílu FSC výrobků v prodeji a motivuje dodavatele k přechodu na FSC dřevo. V prodeji zahradní nábytek, regály, zahradní ploty, garnýže a další.
Jysk	😊😊	Společnost má vypracován plán ke zvyšování podílu FSC až na 100 % výrobků. V prodeji zahradní nábytek.
Firmy, které se vydaly správným směrem		
Ikea	😊	Prodává vícero druhů FSC výrobků. Společnost má vypracován plán k postupnému zvyšování podílu FSC výrobků v prodeji.
OBI	😊	V prodeji FSC výrobky: latě a lišty, podpěrné desky, HDF-,MDF-,LDF- desky, OSB-desky.
Sconto	😊	V prodeji FSC výrobky: zahradní nábytek, nábytek, nábytek do dětského pokoje.
Globus	😊	V prodeji FSC výrobky: zahradní nábytek.
Novatek	😊	Dřevo nepochází z rizikových zemí.
Firmy, které teprve musí začít		
Tusculum	😞	Zatím žádné výrobky FSC
Hartman	😞	Zatím žádné výrobky FSC
Tesco	😞	Zatím žádné výrobky FSC
Firmy, které nic neprezentovaly, nebo asi mají co skrývat		
Asko	😞	Neodpověděla
Auš Interier	😞	Neodpověděla
Donate	😞	Neodpověděla
Europa-Möbel	😞	Neodpověděla
Kika nábytek	😞	Neodpověděla
Baumax	😞	Neodpověděla
Neckermann	😞	Neodpověděla
Quelle	😞	Neodpověděla
Teak & Garden	😞	Neodpověděla
Bauhaus	😞	Neodpověděla

ale zatím jen ve velmi omezeném sortimentu (například Sconto).

Na druhé straně ovšem velká část firem nebere téma vůbec vážně a nedělá prakticky nic. To se týká i několika významných mezinárodních obchodních řetězců, například společnosti Tesco. Část obchodníků, včetně firem Bauhaus a Baumax, na dotazník vůbec neodpověděla.

Deset zelených tipů pro nákup dřevěných výrobků

Hnutí DUHA sestavilo deset zelených tipů pro spotřebitele, kteří nakupují dřevěné výrobky.

1. Dejte přednost dřevu před plasty či kovy. Dřevo je krásný přírodní materiál a obnovitelná surovina. Těžba nerostných surovin často způsobuje více škod než kácení.
2. Dejte přednost dřevu a dřevěným výrobkům označeným logem FSC. Certifikát FSC zaručuje, že dřevo pochází z lesů obhospodařovaných podle důsledných mezinárodních ekologických a sociálních pravidel Forest Stewardship Council (FSC). Ptejte se svého prodejce, zda nabízí dřevo s tímto certifikátem. Více o FSC a certifikaci lesů se dozvíte na: www.hnutiduha.cz/aktivity/lesy/fsc.htm.
3. Dejte přednost domácím (českým) dřevěným výrobkům. Platí, že čím blíže je země původu, tím lépe. S klesající přepravní vzdáleností se snižuje znečištění, které doprava způsobuje. Také tím podpoříte místní ekonomiku na našem venkově.
4. Při nákupu zahradního nábytku dejte určitě přednost domácím druhům dřevin (buk, borovice atp.), před stromy, které u nás nerostou (zejména tropickými).
5. Kupujete-li zahradní či jiný nábytek z tropických druhů dřevin (týk, eukalyptus, mango, mahagon apod.), vybírejte rozhodně jen ze zboží označeného logem FSC.
6. Vyhýbejte se koupi výrobků z tropických dřevin (týk, eukalyptus, mango, mahagon aj.) bez značky FSC. Často pochází z devastovaných či ilegálně těžených tropických lesů. Dejte pozor na skrytě užívané tropické dřevo – zadní strany výrobků, dna zásuvek, přepážky mezi regály jsou někdy vyrobeny z tropického dřeva. Ptejte se obsluhy nebo přímo vedení obchodu.
7. Vybírejte zboží vyšší kvality. Vydrží déle, takže nebude potřeba nábytek brzy nahradit novým – což by znamenalo další těžbu.
8. Dávejte přednost koupi výrobků z masivního dřeva před lepenými materiály, které mohou obsahovat Vašemu zdraví nebezpečné chemické látky.
9. Ze stejného důvodu dávejte přednost výrobkům ošetřeným pouze oleji a vosky před barvenými a lakovanými.
10. Dávejte přednost výrobkům ošetřeným přírodními barvy a laky (nejlépe vodou ředitelnými) před barvami a laky syntetickými.

Prameny

- [1] Monitoring stavu lesa v České republice 1984–2003, Ministerstvo zemědělství/Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, Praha 2004
- [2] Zpráva o životním prostředí České republiky v roce 2004, Ministerstvo životního prostředí, Praha 2005
- [3] Hruška, J., et Cienciala, E. (eds.): Dlouhodobá acidifikace a nutriční degradace lesních půd – limitující faktor současného lesnictví, Ministerstvo životního prostředí, Praha 2001
- [4] Bryant, D., Nielsen, D., et Tangley, L.: The last frontier forests: ecosystems & economies on the edge, World Resources Institute, Washington D.C. 1997
- [5] Toyne, P., O'Brien, C., et Nelson, R.: The timber footprint of the G8 and China, WWF, Gland 2002
- [6] Hewitt, J.: Failing the forests: Europe's illegal timber trade, WWF-UK, Godalming 2005

Vydalo Hnutí DUHA, duben 2006

A Bratislavská 31, 602 00 Brno

T 545 214 431

F 545 214 428

E info@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz

Hnutí DUHA s úspěchem prosazuje ekologická řešení, která zajistí zdravé a čisté prostředí pro život každého z nás.